

Verkiezingsprogramma SAM Waadhoeke 2022-2026

Twee rode draden

De opgaven die we als gemeente op ons bordje hebben liggen zijn groot. De inzet van SAM Waadhoeke is en blijft dat we samen met bewoners, instellingen en lokale bedrijven hiermee aan de slag gaan. Niemand kan het alleen. We presenteren dan ook met trots, als samenwerking tussen PvdA, GroenLinks en D66, ons programma voor 2022 – 2026, tot stand gekomen in dialoog met inwoners van onze gemeente. We onderscheiden hierin drie hoofthema's: (1) mensen, (2) duurzaamheid en (3) leven en werken. Daardoorheen zijn twee rode draden verweven:

- a. Voorkomen is beter dan genezen; het accent op preventie;
- b. Versterken van het wij-gevoel; samen bereik je meer.

Of het nu gaat om de gezondheid van onze inwoners, de levensvatbaarheid van ondernemingen, de kwaliteit van de bodem of het klimaat: we willen aan de voorkant actief zijn en investeren om grote uitgaven achteraf te vermijden. En dat lukt alleen als er een sterke sociale basis is. In de vele gesprekken die we met inwoners hebben gevoerd, merken we dat ze te veel het gevoel hebben dat ze in de afgelopen decennia losse individuen zijn geworden. Ze voelen zich vaak belemmerd door een pakket aan normen, regels, procedures en protocollen. Het wordt ook steeds moeilijker om in dorpen en wijken bestuursleden voor verenigingen te vinden of vrijwilligers voor lokale activiteiten. Er is behoefte aan een versterking van het wij-gevoel, het samen dingen voor elkaar krijgen. We hebben het dan over de samenwerking tussen mensen uit dorpen en wijken en tussen bewoners, bedrijven, instellingen en overheden. De afgelopen jaren hebben we stappen gezet, maar er is nog een lange weg te gaan.

Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (DO's)

In dit programma geven we aan wat onze visie is op de problematiek, wat we in onze gemeente willen bereiken en welke activiteiten we daarvoor willen ondernemen in de komende jaren. Daarbij sluiten we aan bij de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, zoals in 2015 vastgesteld door de Verenigde Naties. Welke van de 17 doelstellingen willen we en kunnen we beïnvloeden?

Zo kunnen we ons steentje bijdragen aan het grotere geheel en ervoor zorgen dat onze gemeente een gezonde, welkome, stimulerende plek is om te leven en te werken.

Kernbegrippen zijn volgens ons: een eerlijke verdeling van beschikbare middelen, het verbeteren en verrijken van onze leefomgeving met oog voor de natuur en ons richten op

kwaliteit in economie en wonen. Per onderwerp geven we met de iconen uit figuur 1 aan welke doelstellingen in beeld komen.

Figuur 1. De 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties.

DEEL 1: MENSEN

De grote doelstellingen op het sociale vlak zijn: geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn. Wij zien in onze gemeente dat er een verschil is in kansen en toegankelijkheid. Goede voorbeelden hierbij zijn de toegang tot gezonde voeding en verschillen in kansen in het onderwijs. We mogen niet accepteren dat voor een deel de kansen al bij de geboorte zijn bepaald.

Een van de zaken waar wij ons druk over maken is de grote invloed van schulden op mensen. De spanning, de invloed die het heeft op gezondheid en op de ontwikkeling van kinderen willen wij binnen onze gemeente zoveel mogelijk beperken. Wij zijn blij met de nieuwe aanpak, waarbij we in een vroeg stadium signalen krijgen van mensen die belangrijke rekeningen niet kunnen betalen. Zo voorkomen we erger en kunnen we eerder stress verminderen.

Maar het krijgen van ondersteuning of budget vanuit de gemeente kan gepaard gaan met controles. Bonnen inleveren van aankopen, niet zelf de rekening mogen betalen en ga zo maar door. Als wij vanuit vertrouwen naar onze inwoners kijken dan moeten wij inzetten op minder verantwoording van budgetten. Een voorbeeld: voor een bedrag van onder de 100 euro hoef je geen bon in te leveren. Het liefste zien wij dat er minder verordeningen zijn en dat het budget eerder ingezet kan en mag worden, zodat een medewerker van het gebiedsteam maatwerk kan leveren en kan doen wat nodig is.

Als SAM vinden we het belangrijk dat iedereen zichzelf moet kunnen zijn. We zijn weliswaar een regenbooggemeente, maar dat moet niet resulteren in symboolpolitiek. Wij willen meer aandacht voor gendergelijkheid op basisonderwijs en voortgezet onderwijs.

Hiermee dragen we bij aan de volgende ontwikkelingsdoelen:

Met de volgende concrete acties willen we de komende jaren aan de slag:

- Het compleet ontzorgen van gedupeerden van de toeslagenaffaire;
- Het voorkomen dat mensen in de financiële problemen raken door vroeg betalingsproblemen te delen;
- Het vrijmaken van middelen om programma's tegen pesten te starten;
- Het faciliteren en ondersteunen van een Werkgroep Regenbooggemeente die invulling geeft aan het antidiscriminatiebeleid;
- Het beschikbaar stellen van financiën om elk schooljaar een workshop/voorstelling voor het (voortgezet) onderwijs aan te bieden (in samenwerking met Tûmba/COC).

Gezonde voeding

Er komen steeds meer verkooppunten voor streekgebonden producten. Daardoor komt gezonde voeding binnen bereik voor mensen met een beperkt budget en ontstaat een nieuw verdienmodel voor agrariërs. Waar mogelijk willen wij deze ontwikkeling stimuleren.

In de sociale inclusieagenda is ruimte voor projecten op vele terreinen. Zo ook rondom ontmoeting en voedsel. Nu is er al een 'minima-moestuintjeproject' en zijn er verschillende voedselbossen en pluktuinen. Wij willen dit uitbouwen door kennis te delen, budget beschikbaar te stellen en de organisatie te ondersteunen.

Het is van groot belang dat gezonde voeding voor iedereen goed toegankelijk is. Een mooi voorbeeld is het schoolfruitproject dat op sommige scholen loopt. Hierbij krijgen alle kinderen in de klas de kans om nieuwe soorten groenten en fruit te eten. Wij zouden graag zien dat dat op alle scholen in onze gemeente beschikbaar is, waarbij ook aandacht is voor lokale producten.

Hiermee dragen we bij aan de volgende ontwikkelingsdoelen:

Met de volgende concrete acties willen we de komende jaren aan de slag:

- Het samen met inwoners en lokale ondernemers uitbouwen van een netwerk van verkooppunten met gezonde streekproducten;
- Het ondersteunen van de totstandkoming van extra pluktuinen en voedselbossen.
- Het stimuleren van acties zoals de ‘Smaakroute’. Ook het kennismaken met producten die gebruikt worden door inwoners afkomstig uit andere culturen;
- Het stimuleren van gezonde voeding op scholen en sportinstellingen;
- Het op praktische wijze verder invulling geven aan onze positie als fairtrade-gemeente.

Sport en onderwijs

Helaas weten wij dat niet iedereen dezelfde kansen krijgt om zich te ontwikkelen en gezond te blijven. Wij willen dat een leven lang ontwikkelen mogelijk is. Je bent nooit te oud om te leren en voor iedereen zijn er mogelijkheden. Ontwikkelen is belangrijk om betrokken te blijven bij de maatschappij. In onze gemeente is daar al langere tijd oog voor. Opleidingen voor bijscholing georganiseerd door de sociale dienst, vroegschoolse educatie, kwalitatief goed onderwijs en ook het pakket waarmee een kind kan deelnemen aan sport en cultuur als daar vanuit thuis geen geld voor is.

Sport is belangrijk als het gaat om deel te nemen aan de maatschappij, aan het versterken van het wij-gevoel. Wij willen zoveel mogelijk de drempels weghalen en ervoor zorgen dat iedereen kan deelnemen. Sportverenigingen zijn belangrijke plekken om te ontmoeten en te verbinden en een belangrijke factor in psychische en lichamelijke gezondheid. Ook de toekomst van de zwembaden speelt hierin een grote rol. Wij willen onze inwoners in een veilige omgeving laten opgroeien en daar hoort het volgen van zwemlessen bij. Maar ook voor de bewegingsgroepen waarbij zwemmen een heilzame werking heeft is het belangrijk. Daarnaast willen we ook nog kunnen recreëren bij zwemwater. Als SAM streven we naar de beste maatschappelijke oplossing met een goede spreiding van zwemvoorzieningen. Wat goed is duurzaam bewaren en wat slecht is afstoten. Wij kiezen voor een oplossing die duurzaam is, waarbij kwetsbare groepen niet de dupe van mogen worden.

De rol van de gemeente in het onderwijs ligt ook bij de huisvesting. Waar oude schoolgebouwen worden gerenoveerd of worden vervangen, moeten we hoge eisen stellen aan duurzaamheid, die passen bij de doelstellingen van onze gemeente om in 2040 klimaatneutraal te zijn. SAM wil ook wat de huisvesting betreft meewerken aan de ontwikkeling van Integrale Kindcentra (IKC's). Ook als dat betekent een aanpassing van de

opheffingsnorm en afstoten van oude (school) gebouwen betekent. Het belang van de leerling en de kwaliteit van onderwijs staan voorop.

En dan is er ook een deel van onze inwoners dat niet heeft kunnen profiteren van het onderwijs of moeite heeft met de veeleisendheid van het huidige bedrijfsleven. Zij verdienen een plek om hun talenten in te zetten en waar mogelijk te ontwikkelen. Wij zien Empatec als een goede plek om dat te doen, met deze kanttekening dat het een stabiel bedrijf moet zijn dat financieel gezond de toekomst ingaat.

Hiermee dragen we bij aan de volgende ontwikkelingsdoelen:

Met de volgende concrete acties willen we de komende jaren aan de slag:

- Het actief ondersteunen van initiatieven die bijdragen tot 'ontmoeten';
- Het wegnemen van alle drempels om ergens aan mee te doen.

(Jeugd)zorg

De afgelopen jaren zijn grote stappen gezet in het sociale domein. Het is van belang ingezette bewegingen voort te zetten en daarbij nog meer de nadruk te leggen op preventie. We moeten voorkomen dat kinderen en jongeren in de zorg belanden. Dat vraagt om een uitbouw van onze samenwerking met het onderwijs. Wij willen een stevige brug slaan tussen zorg en onderwijs. Wat ons betreft gaan we zoveel mogelijk de jeugdzorg binnen school aanbieden. Met name in het basisonderwijs. Laagdrempelig, gefinancierd als totaalaanbod en niet per individueel geval. Daardoor kan er vroeg en snel gehandeld worden, blijft het kind in zijn eigen omgeving en is de drempel om zorg te vragen kleiner. Dit in combinatie met het mee ontwikkelen van Integrale Kindcentra (IKC's), omdat dan de kinderopvang nauw betrokken is en op die manier de jeugd van 0 tot 12 jaar bereikt wordt.

Uiteraard blijft de jeugdzorg buiten school beschikbaar. Hierbij vinden wij het van groot belang dat we met een kleiner aantal aanbieders gaan werken. Minder aanbieders betekent dat er beter zicht is op kwaliteit van zorg, dat er makkelijker samengewerkt kan worden op basis van samenwerkingsafspraken, afspraken op basis van vertrouwen: mogen starten met zorg als het nodig is en daardoor minder bureaucratie en dus verkorten van wachttijden.

Hiermee dragen we bij aan de volgende ontwikkelingsdoelen:

Met de volgende concrete acties willen we de komende jaren aan de slag:

- Het verminderen van dure trajecten voor behandeling van individuele problemen en het meer inzetten op preventie zodat het aantal mensen met problemen vermindert;
- Het zo vroeg mogelijk inzetten (via onder andere consultatiebureau en kinderopvang) op het 'inrichten' van eerlijke kansen, met name bij het veilig en gezond opgroeien van kinderen.

DEEL 2: DUURZAAMHEID

De doelstellingen voor een goede leefomgeving zijn schoon water, betaalbare duurzame energie, duurzame stad en dorpen, klimaatactie, leven in het water, leven op het land.

Wat we niet gebruiken hoeven we niet te maken en levert ook geen afval op. Lang geleden was het gebruikelijk om schaars met voedsel en spullen om te gaan. Daar komt nu weer steeds meer aandacht voor. Ouders kopen tweedehands kleding, er wordt veel onderling geruild en gekocht in kringloop en op de rommelmarkt. Dat neemt niet weg dat er nog veel afval en verspilling is. Dat vraagt om een actie om mensen bewust te maken van de mogelijkheden die er zijn om verantwoord te consumeren.

Hiermee dragen we bij aan de volgende ontwikkelingsdoelen:

Met de volgende concrete actie willen we de komende jaren aan de slag:

- Het ondersteunen van initiatieven van bewoners en ondernemers ter versterking van de deeleconomie.

Bodem, water en natuur

Wat er aan landschappelijke en natuurlijke waarden is, moeten we behouden: de karakteristieke elementen in ons landschap en de aanwezige biodiversiteit. Waar mogelijk, moeten we de biodiversiteit vergroten. Er zijn stappen gezet met het maaibeheer. Wij willen budget vrijmaken om dit over de gemeente verder uit te breiden. Initiatieven van bewoners

willen we ondersteunen, zoals de bomenplant in Peins. Wij zien ook graag dat er natuurlijke oevers worden aangelegd en er voldoende ruimte is voor weidevogels, bijvoorbeeld doordat meer boeren de methode gaan gebruiken van de ‘weide weelde zuivel’.

Wij wonen in een echte landbouwgemeente, waarbij we zien dat de agrariërs en hun bedrijven steeds meer onder druk komen te staan. Hun verhaal komt steeds vaker naar buiten, een verhaal van knellende regels, het gevoel de schuld te krijgen van alle problemen. Wij willen niet met die blik kijken, maar meer luisteren en acties ondernemen op welke gebieden we elkaar kunnen ondersteunen.

De boeren in onze streek zijn trots op hun land. Ze gaan er zorgvuldig mee om en verdienen er hun boterham mee. Er zit wel een verschil tussen boeren: waar de ene boer nog gewasbeschermingsmiddelen gebruikt, zoekt de ander een alternatief. Er zijn boeren die zich al twintig jaar actief bezighouden met het in stand houden van een gezond bodemleven. Daar kunnen wij van leren. Wij zien de komende vier jaar als de periode waarin wij laten zien dat boeren, bewoners en gemeente met elkaar in gesprek komen. Wij zien een rol voor de gemeente om die ontmoeting te organiseren.

Waar het water betreft, is het toenemend gebruik van medicijnen een punt van zorg. Deels belanden medicijnresten in het riool en kunnen door verspreiding in het milieu uiteindelijk terechtkomen in het drinkwater. Wij stellen voor de komende vier jaar te verkennen wat we als gemeente kunnen bijdragen aan preventie, in samenwerking met Wetsus, Wetterskip Fryslân, Vitens en de huisartsenpraktijken en apothekers.

Hiermee dragen we bij aan de volgende ontwikkelingsdoelen:

Met de volgende concrete acties willen we de komende jaren aan de slag:

- Het vrijmaken van budget voor uitbreiding van natuurvriendelijk maaibeheer;
- Het stevig verankeren in onze Omgevingsvisie van de bescherming van ecosystemen en het behoud van groene elementen;
- Het uitbreiden van het beleid op het gebied van biodiversiteit richting bodemkwaliteit in landbouwgebieden. Een gezonde bedrijfsvoering voor boeren blijft daarbij een belangrijk vertrekpunt;
- Het samen met Wetterskip Fryslân extra aandacht geven aan beheer en onderhoud van oevers, gericht op de vergroting van natuurlijke waarden;

- Het in beeld brengen van wat we als gemeente in samenwerking met huisartsenpraktijken en apothekers kunnen doen om de verspreiding van medicijnresten te voorkomen;
- Het in samenwerking met de huisartsenpraktijken en apothekers geven van voorlichting aan alle inwoners van Waadhoeke over de verspreiding van medicijnresten in het milieu.

Klimaat

Dat het klimaat op versnelde wijze verandert, ervaren we als het intensief regent of als er vele weken achtereen sprake is van droogte. In versteende omgevingen kan hittestress optreden. Met name in wijken en dorpen vraagt dit om aanpassingen qua groen en het behandelen van regenwater als een bron in plaats van als afvalwater. Wij willen inwoners ondersteunen met kennis en middelen om goed om te gaan met regenwater, bijvoorbeeld via operatie Steenbreek.

In relatie tot zeespiegelstijging moeten we ons blijven inzetten om dijken te versterken en tegelijkertijd antwoorden te vinden op de verzilting van onze akkers. De gemeente Waadhoeke heeft hier een rol via de Academie van Franeker.

Hiermee dragen we bij aan het volgende ontwikkelingsdoel:

Met de volgende concrete acties willen we de komende jaren aan de slag:

- Het huidige beleid rond klimaatadaptatie voortzetten.
- Het realiseren van 10% meer bomen in de openbare ruimte;
- Het als gemeente aansluiten bij [operatie Steenbreek](#);
- Het voortzetten van de steun aan de Academie van Franeker en zo als gemeente indirect bijdragen aan het omgaan met verzilting.

Energietransitie

Om meerdere redenen moeten we af van de fossiele brandstof. Het is dus noodzakelijk te bezuinigen op het energiegebruik en nieuwe bronnen voor energie in te zetten. In RES 1.0 (de regionale energie-strategie) is een basis voor wind- en zonne-energie overeengekomen. De grootste besparingen worden gerealiseerd door het isoleren van met name de oudere panden. Daar hebben wij als SAM aandacht voor gevraagd met een motie. We zouden daar een fonds voor willen instellen waardoor we kunnen leren van ervaringen in andere delen van Nederland.

Waar het gaat om nieuwe energiebronnen is de ambitie van Waadhoeke hoger dan RES 1.0. In 2040 willen we klimaatneutraal zijn. Voor ons is het van belang dat opbrengsten uit lokaal geproduceerde energie tegoeed komen aan bewoners en lokale bedrijven. Dit draagt bij aan de versterking van het wij-gevoel en de kwaliteit van de leefomgeving. Op basis van de huidige kennis willen we inzetten op de combinatie van zonne-energie, windenergie en restwarmtebenutting. Innovaties van de bedrijven in Noordwest Fryslân op dit gebied moeten daarvoor de ruimte krijgen. Eenzijdig inzetten op zonne-energie gaat te veel ten koste van landschap en landbouwgrond. Daarvoor is het van belang dat we als gemeente zelf de regie voeren.

Hiermee dragen we bij aan de volgende ontwikkelingsdoelen:

Met de volgende concrete acties willen we de komende jaren aan de slag:

- Het handhaven van de ambitie om als Waadhoeke in 2040 klimaatneutraal te zijn;
- Het als gemeente voeren van de regie bij de energietransitie;
- Het doorgaan met de inzet van energiecoaches;
- Het door de gemeente procesmatig en financieel ondersteunen van energiecoöperaties, o.a. door het inzetten van durfkapitaal;
- Bewoners en lokale bedrijven vanaf het begin actief betrekken bij de planvorming;
- Een financiële participatie door bewoners en lokale bedrijven van tenminste 60% bij projecten voor duurzame energie, waarbij ook mensen met een smalle portemonnee moeten kunnen meedoen;
- Het actief druk uitoefenen op Den Haag en Brussel om beschikbaar budget richting Noordwest Fryslân te krijgen. Niet afwachten.

DEEL 3: LEVEN EN WERKEN

De doelstellingen voor leven en werken betreffen onder andere: eerlijk werk, een gezonde economie, volop aandacht voor bedrijven, ruimte voor innovatie, goed functionerende infrastructuur, leefbare dorpen en wijken en het werken aan vrede, veiligheid en sterke publieke diensten.

We kunnen trots zijn op de bedrijven in onze gemeente. Ze zorgen voor veel werkgelegenheid, zijn innovatief en dragen in grote mate bij aan de samenleving door sport

en cultuur te ondersteunen. Door Corona zijn de omstandigheden in het bedrijfsleven in heel Nederland veranderd. Het is moeilijker geworden aan productiemiddelen te komen, er wordt meer thuisgewerkt en sommige sectoren hebben het zwaar of zwaar gehad. We zien ook dat mensen van baan zijn veranderd, waardoor met name in de horeca en de winkels tekorten aan personeel zijn ontstaan. Daar kunnen we op inspelen, door het omscholen en het inzetten van mensen met meer afstand tot de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld via Empatec. Laat mensen zich ontwikkelen en ga in gesprek met de lokale bedrijven. Waar is behoefte aan? En pak het samen op; via lokale bedrijven meer mensen laten meedoen. Ook willen we lokale ondernemers meer dan nu het geval is betrekken bij onderwerpen als vergroening en CO₂-neutraal worden.

Hiermee dragen we bij aan de volgende ontwikkelingsdoelen:

Met de volgende concrete acties willen we de komende jaren aan de slag:

- Het steunen van Empatec en andere organisaties die mensen met afstand tot de arbeidsmarkt aan werk helpen. Daarbij kunnen we bedrijven stimuleren hieraan een bijdrage te leveren;
- Het samen met het bedrijfsleven verkennen van de mogelijkheden voor vergroting brede welvaart;
- Het bijdragen aan een programma voor 'een leven lang leren' gericht op het bij elkaar brengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt;
- Het uitvoeren van het opgestelde sociaal-economisch programma, gericht op innovatie, scholing, duurzaam wonen en het inspelen op ontwikkelingen.
- Het geven van aandacht aan investeringen in duurzame activiteiten die een bijdrage leveren aan de kwaliteit van onze leefomgeving. Dit is een groeimarkt.

Cultuur en recreatie

Ook waar het gaat om onze ambities op het gebied van cultuur staat samen zaken voor elkaar krijgen centraal. Wij zijn trots op de samenwerking van de Koornbeurs met de andere Friese theaters tijdens Corona. Versterking van cultuur draagt in sterke mate bij aan het wij-gevoel. Jaarlijks terugkerende activiteiten zoals als dorpsfeesten, cultuurfestivals, de agrarische dagen en de 'Lammetjes Met' moeten worden gesteund. Kunst, theater en cultuur bieden kansen voor delen en verbinden. Ook in deze sector heeft men last van regels, procedures en protocollen. Wij streven naar een vereenvoudiging.

We vinden het van belang dat er volop aandacht is voor het behoud van cultureel erfgoed en voor het Fries, Bildts en Franekers als talen naast het Nederlands. Cultuur is niet alleen iets uit het verleden, maar is ook bepalend voor een duurzame toekomst.

Toerisme maakt in onze gemeente een mooie ontwikkeling door. Onze inwoners en ondernemers zien zelf vele mogelijkheden. De komende jaren kunnen we samen met hen kansen in beeld brengen en benutten. Daarbij vinden we het van belang in te zetten op duurzaam toerisme, waarbij de druk zich verspreidt over de seizoenen en vooral verblijfsrecreatie wordt gestimuleerd. Toeristen kunnen beleven wat Waadhoeke te bieden heeft, waarbij we de plaatselijke cultuur en producten kunnen promoten.

Bij dit alles past een verandering van de grondhouding van de gemeente. Wie wat wil zou nog voor de plannen rond zijn een ondersteunend ambtenarenapparaat moeten aantreffen, zoals dat gebeurt bij 'Streekwurk' bij het aanvragen van subsidie.

Hiermee dragen we bij aan de volgende ontwikkelingsdoelen:

Met de volgende concrete acties willen we de komende jaren aan de slag:

- Het actief blijven steunen van jaarlijkse festiviteiten;
- Het verzilveren van kansen voor toerisme;
- Het versterken van samenwerking op het gebied van cultuur in de regio;
- Het voortzetten van het beleid op het gebied van taal; de bijzondere situatie dat we onze gemeente naast Nederlands ook Fries, Bildts en Franekers als talen hebben;
- De dijkversterking in onze kustzone benutten voor extra toeristische activiteiten, onder andere door de aanleg van een buitendijks fietspad.

Infrastructuur

Om aantrekkelijk te blijven voor bedrijven, toeristen en inwoners is het van belang dat de infrastructuur op peil blijft, met specifiek extra aandacht voor het netwerk van wandel- en fietspaden. De mobiliteitsvisie is een mooi uitgangspunt en verdient nu aandacht om met de beschikbare middelen de wensen uit te voeren. Openbaar vervoer is in het kader van duurzaamheid, gelijke kansen en leefbaarheid van belang voor onze regio. Wij liggen aan de rand van Nederland waardoor er relatief weinig doorgaande reizigers zijn en bussen relatief vaak leeg rijden. Ook neemt het aantal verplaatsingen af doordat mensen meer gaan thuiswerken. Dat mag echter niet betekenen dat mensen zonder auto niet in onze dorpen kunnen wonen. Wij willen graag dat er gekeken wordt naar andere middelen van openbaar

vervoer, bijvoorbeeld deelauto's of beschikbare elektrische fietsen. Ook het concept van gratis openbaar vervoer hebben we nog niet afgeschreven.

Bij de bouw, verbouw en onderhoud van infrastructuur is het belangrijk niet wereldwijd met materialen te slepen. Het gebruik van lokaal beschikbare materialen (in combinatie van lokaal beschikbare kennis) moet worden gestimuleerd.

Hiermee dragen we bij aan de volgende ontwikkelingsdoelen:

Met de volgende concrete acties willen we de komende jaren aan de slag:

- Het meer dan nu druk zetten op de realisatie van snel internet (glasvezel);
- Het aanpakken van de tien meest nijpende knelpunten in het fietsnetwerk ten behoeve van het gebruik van elektrische fietsen;
- Het onderzoeken van alternatieven voor openbaar vervoer én het verkennen van mogelijkheden voor gratis openbaar vervoer;
- Bij het uitbesteden van werkzaamheden op het gebied van infrastructuur het gebruik van lokale materialen opnemen als EMVI-criterium;
- Bij projecten en studies eerst zoeken naar de beschikbare kennis binnen de gemeente Waadhoeke en pas verderop kijken als die hier niet aanwezig is.

Wonen

Een zeer actueel punt. De afgelopen periode is er gewerkt aan een woonvisie, maar zoals dat wel vaker gaat, ziet de wereld er inmiddels anders uit. De werkelijkheid heeft ons ingehaald. Met name in de coronatijd hebben meer mensen de rust en de prettige leefomgeving van onze gemeente ontdekt. Een groot compliment dat ons een extra uitdaging bezorgt. De woningen gaan voor grote bedragen langs de notaris en met name de starters komen daardoor in de moeilijkheden. Ook zorgt het betalen van hoge bedragen voor extra onzekerheden voor onze jongvolwassenen. Houdt het huis zijn waarde? Levert dit niet te veel stress op voor een jong gezin?

De oplossing lijkt dan dat we moeten bouwen. Daar staan wij ook wel achter, maar we zien ook dat er een deel van de grotere woningen vrijkomt omdat ouderen verhuizen. Zij willen wel verhuizen maar zien voor henzelf te weinig aanbod in de directe omgeving. Ouderen en jongeren hebben veelal een vergelijkbare woningbehoefte: niet veel slaapkamers, een kleine tuin of een klein balkon en weinig onderhoud. Dat biedt kansen voor woningbouw voor deze

doelgroepen en wij willen actief aan de slag met initiatieven van inwoners en/of zorgorganisaties. Dan komt de doorstroming op gang.

Hiermee dragen we bij aan de volgende ontwikkelingsdoelen:

Met de volgende concrete acties willen we de komende jaren aan de slag:

- Het bouwen van nieuwe huizen voor met name jongeren en ouderen. Tenminste 30% moet sociale huur zijn;
- Het stimuleren van de doorstroming voor jongeren en ouderen, onder andere door bewoners en ondernemers uit te dagen met innovatieve ideeën te komen.

Veiligheid

Voor de veiligheid van onze inwoners is het van belang dat we ongewenst (crimineel) gedrag voorkomen en bestraffen. We zien nog steeds een ‘waterbedeffect’ in de aanpak van (georganiseerde) criminaliteit. Als de aanpak in de ene regio versterkt wordt, zie je dat die zich verplaatst naar een andere regio. Voor onze gemeente geldt dat vooral leegstaande schuren van boerderijen een gewild object zijn voor de productie van verdovende middelen. Maar ook in woongebieden worden die geproduceerd of gekweekt. En a is het minder dan in veel andere gemeenten, ook zaken als mensenhandel, uitbuiting, vastgoedfraude en witwassen komen voor in Waadhoeke.

Als SAM zien wij preventie als grootste gemeentelijke verantwoordelijkheid. We moeten voorkomen dat onze inwoners in de greep komen van de ondermijnende (georganiseerde) misdaad. Het is van belang signalen vroegtijdig op te pikken en serieus te nemen.

Hiermee dragen we bij aan het volgende ontwikkelingsdoel:

Met de volgende concrete acties willen we de komende jaren aan de slag:

- Het zich als gemeente actief inzetten om alle vormen van ondermijning en georganiseerde criminaliteit hard aan te pakken;
- Het streven naar een gemeente die open, gastvrij en dienstbaar is aan haar inwoners, bezoekers en bedrijven.

Het opbouwen van vertrouwen

Binnen onze gemeente moeten wij verder werken aan vertrouwen. Doordat onze gemeente groter is geworden, zijn er bekende korte lijntjes verdwenen. Na vier jaar zijn er nieuwe korte, directe lijnen ontstaan door het werken met dorpen- en wijkencoördinatoren. Dat wordt goed gewaardeerd. Aan die verbinding tussen gemeente en inwoners moeten we blijven werken, want groter mag niet betekenen dat mensen een grote afstand ervaren. Bewoners moeten gemakkelijk kunnen binnenstappen met initiatieven en ideeën. Ook moet er snel worden gereageerd als vragen worden gesteld. E-mails moeten niet meer blijven liggen. Er moet altijd een tijdige reactie komen, in welke vorm dan ook.

Hiermee dragen we bij aan het volgende ontwikkelingsdoel:

Met de volgende concrete acties willen we de komende jaren aan de slag:

- Het voortzetten en uitbreiden van het dorpen- en wijkenfonds;
- Het versterken van de rol van de wijken- en dorpencoördinatoren om zo de afstand tussen inwoner en overheid verder te verkleinen;
- Het structureel ondersteunen van initiatieven die inclusie en het meedoen in wijken en dorpen versterken;
- Het uitbreiden van de inzet van een opbouwwerker/sociaal werker in wijken en dorpen;
- Het meer mét onze inwoners werken in de praktijk, in plaats van protocollen en regels toepassen van achter het bureau!